

RUOVEDEN KUNNAN ESI- JA PERUSOPETUKSEN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto	3
2. Opiskeluhuollon kokonaisuus ja toiminnan tavoitteet	4
3. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista palveluista	5
3.1. Psykologi- ja kuraattoripalvelut	6
3.2. Kouluterveydenhuolto	6
3.3. Muu opiskeluhuollollinen palvelu	6
4. Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi	7
4.1. Oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset	7
4.2. Koulukohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat	7
4.3. Poissaolojen ennaltaehkäisy, suunnitelmallinen seuranta (ml. seurantamenetelmät ja -tiedot) ja poissaoloihin puuttuminen	9
4.4. Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen	9
4.5. Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa	10
5. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoolto)	10
5.1. Oppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut)	
5.2. Yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen	10
5.3. Opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitorekisterille	11
5.4. Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet	11
6. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa	12
6.1. Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamiseen	12
6.2. Opiskeluhuollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä	13
6.3. Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi	13
6.4. Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille	13
7. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma	13
7.1. Ennaltaehkäisevä toiminta	13
7.2. Kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään puuttuminen	14
7.3. Kriisisuunnitelma	14
Liitteet	15
Opiskeluhuollon toimintasuunnitelma	15
Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	19
Suunnitelma kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä Ruoveden kouluissa	27
Koulujen kriisisuunnitelmat	

1. Johdanto

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä. Oppilaalla on oikeus saada maksutta opiskeluhoolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Opiskeluhooltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus.

Opiskeluhooltoja toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi oppilaille on oikeus opiskeluhooltoon palveluihin, joita ovat kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. Opiskeluhooltoon järjestetään lähipalveluna, jolle opetuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat.

Opetuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä oppilaitosten henkilöstön, opiskeluhoitopalvelujen, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Se sisältää opetuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhooltotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (*omavalvonta*). Opetuksen järjestäjän tulee kuvata opiskeluhooltosuunnitelmassa, miten suunnitelman toteutumista kouluissa seurataan ja sitä tarkistetaan tarvittaessa.

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten suunnitelmassa on koulukohtaisesti seuraavat tiedot:

1. Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista;
2. Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi
3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoolto)
4. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa
5. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

2. Opiskeluhuollon kokonaisuus ja toiminnan tavoitteet

Opiskeluhuolto on koulussa tarjottava lasten, nuorten ja perheiden peruspalvelu. Opiskeluhuoltotyö koostuu arkisen huolenpidon lisäksi oppilaiden ja heidän perheidensä kanssa tehtävästä asiakastyöstä. Opiskeluhuollon tavoitteena on edistää oppilaiden ja koko kouluyhteisön ja -ympäristön hyvinvointia, huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä ja oppilaiden osallisuutta. Samanaikaisesti turvataan varhainen tuki sitä tarvitseville. Opiskeluhuoltotyön painopistettä on siirretty yksilökeskeisestä työstä yhteisölliseen työhön.

Yhteisöllinen opiskeluhuolto edistää oppilaiden oppimista ja hyvinvointia sekä yhteisön hyvää vuorovaikutusta ja osallisuutta. Yhteisöllinen opiskeluhuolto tukee koko kouluyhteisöä ja on ensisijainen opiskeluhuollon työmuoto. Yhteisöllisessä työssä kehitetään ja edistetään kouluympäristön terveellisyyttä, esteettömyyttä ja turvallisuutta sekä koko yhteisön hyvinvointia. Siihen kuuluvat myös koulun toimintakyvystä huolehtiminen ongelma- ja kriisitilanteissa. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on suunnitelmallista ja tavoitteellista työtä koulun arjessa. Yhteisöllistä opiskeluhuoltoa toteuttavat kaikki koulun toimijat. Yhteisöllinen opiskeluhuoltotyö suunnitetaan usein kaikille yhteisön jäsenille, mutta sitä voidaan myös kohdentaa tietyille luokka-asteille tai ryhmille, esimerkiksi koulun aloittamis- tai päättämisvaiheeseen tai yhteisesti tunnistettuun ongelmaan. Oppilaiden keskinäisen vuorovaikutuksen tukeminen ja tunne- ja sosiaalisten taitojen vahvistaminen sekä ryhmien hyvästä ilmapiiristä huolehtiminen edistävät työrauhaa. Toiminnallisten ja luovuutta edistävien menetelmien käyttö opetuksessa sekä ennakointi ja kiireettömyys koulutyön järjestämisessä vahvistavat yhteisön hyvinvointia.

Yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon sisältyvät yksittäiselle oppilaalle annettavat kouluterveydenhoitajan, koululääkärin, kuraattorin ja psykologin palvelut sekä monialaisessa asiantuntijaryhmässä toteutettava yksilökohtainen opiskeluhuolto. Asiantuntijaryhmä kootaan tapauskohtaisesti tilanteen ja tarpeen mukaan. Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tuetaan tarvittaessa myös huoltajia heidän kasvatustyössään. Yksilötyö on ennaltaehkäisevää mutta myös korjaavaa. Tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Lapsen, nuoren ja perheen tuen tarpeen selvittäminen ja opiskeluhuollon tuen järjestäminen edellyttävät usein yhteistyötä opiskeluhuollon toimijoiden kesken. Yksilökohtainen opiskeluhuolto on oppilaalle ja perheelle aina vapaaehtoista, ja ammattilaiset osallistuvat työskentelyyn oppilaan tai huoltajan suostumuksella. Oppilaan näkemykset huomioidaan häntä koskevissa asioissa iän ja kehitystason mukaisesti. Työskentelyn lähtökohtana ja tavoitteena on lapsen edun toteutuminen ja hänen hyvinvointinsa ja oppimisensa turvaaminen. Opiskeluhuoltoon osallistuvat ammattilaiset toimivat koulussa sekä opiskeluhuoltolain mukaisissa tehtävissä että perusopetuslain mukaisissa oppimisen ja koulunkäynnin tuen tehtävissä.

Opiskeluhuoltotyön ja oppilaiden oikeuksien lainmukainen toteutuminen varmistetaan ennakoivalla johtamisella, joka perustuu ajantasaiseen tietoon oppilaiden oppimisesta, terveydestä ja hyvinvoinnista sekä opiskeluhuollosta ja koulusta toimintaympäristönä. Monialainen yhteistyö ja opiskeluhuollon johtaminen kokonaisuutena luovat edellytykset sille, että oppilaalle tarjottava tuki on oikea-aikaista, yhdenvertaista ja että opiskeluhuolto on lapsi- ja nuorilähtöistä. Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa monialaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista opetuksen järjestäjän tasolla. Ohjausryhmä linjaa yhteiset tavoitteet opiskeluhuollon toiminnalle ja tukee niidensaavuttamista ja yhtenäisiä toimintatapoja. Lisäksi ohjausryhmä suunnittelee, kehittää ja arvioi kunnan opiskeluhuoltoa sekä ohjaa koulukohtaisten opiskeluhuoltoryhmien toimintaa. Kunnan opiskeluhuollon ohjausryhmässä ovat mukana toimialat ja ammattiryhmät, joita opiskeluhuolto koskee. Mukana on hyvä olla yhteistyötahojen (esim. nuoriso- ja liikuntatoimi, erikoissairaanhoido, lastensuojelu, seurakunnat, poliisi, järjestöt), sekä oppilaiden ja huoltajien edustus.

3. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Arvioon opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin koululta. Tiedot ilmoitetaan opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten henkilötyövuosina. Arvioilla varmistetaan opiskeluhoitopalvelujen riittävyys huomioiden oppilaiden ja kouluyhteisön tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määrääjässä.

Arvioon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä sekä opiskeluhuollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arvioissa huomioidaan esimerkiksi kouluyksiköiden määrä ja koulujen oppilasmäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arvioissa huomioidaan lisäksi esimerkiksi eri ikäisten, tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien ja maahanmuuttotasaisten oppilaiden lukumäärät ja osuudet. Arvioissa hyödynnetään monipuolisesti paikallista lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa seurantatietoa, jota on koottu myös oppilailta ja huoltajilta, opetushenkilöstöltä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisilta.

Opetuksen järjestäjän arvioissa käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) henkilötyövuodet.

Ruovedellä perusopetusta annetaan luokille 1-9 Yhtenäiskoulussa ja luokille 0-6 Pekkalan ja Visuveden kouluissa. Ruoveden kirkonkylän esiopetus järjestetään päiväkotia Metsäpolussa. Lukuvuonna 2023–2024 Ruoveden yhtenäiskoulussa opiskelee 239 oppilasta ja kirkonkylän esiopetuksessa 21 esioppilasta. Pekkalan koulussa opiskelee 30 oppilasta, joista esiopetuksen oppilaita 3 ja Visuveden koulussa 42 oppilasta, joista esiopetuksen oppilaita 7. Yhteensä 0-9-luokkien oppilaita on Ruovedellä 330. Maahanmuuttajaoppilaita on noin 10. Esi- ja perusopetuksen tehostettua ja erityistä tukea vaativien oppilaiden määrä vaihtelee, mutta yhteismäärä on noin 40-50 oppilasta.

Ruovedellä toimii samassa rakennuksessa yhtenäiskoulun kanssa Ruoveden lukio, jonka opetuksen järjestää SASKY koulutuskuntayhtymä. Ruoveden lukio on alueellinen lukio, jonne tulee opiskelijoita 25 paikkakunnalta ympäri Suomea. Vain noin neljännes lukion 115 opiskelijasta on Ruovedeltä. Lukioon muualta tulevat nuoret tarvitsevat riittävät opiskeluhoitopalvelut, jotta opinnot eivät keskeydy. On tarkoituksenmukaista, että esi- ja perusopetuksen sekä lukion opiskeluhoitopalvelut toimivat helposti ja joustavasti yhteistyössä riippumatta eri koulutusmuodosta ja opetuksen järjestäjästä.

3.1. Psykologi- ja kuraattoripalvelut

Vuoden 2023 alusta alkaen uudet hyvinvointialueet järjestävät kaikki koulujen ja oppilaitosten terveydenhoitaja-, kuraattori-, psykologi- ja lääkäripalvelut. Ruoveden perusopetuksen ja lukion kuraattori- ja psykologipalvelut järjestää Pirkanmaan hyvinvointialue. Kuraattoriresurssia on luokilla 0-9 käytössä yhteensä 0,6 HTV (henkilötyövuotta); yhtenäiskoulu 0,4 HTV, Pekkalan koulu 0,1 HTV ja Visuveden koulu 0,1 HTV (Ruoveden lukiolla lisäksi 0,2 HTV). Psykologipalvelun on tuottanut lukuvuonna 2022-2023 Mehiläinen Oy ja resurssia on ollut 0,5 HTV (Ruoveden lukiolla lisäksi 0,1 HTV). Kuraattori on yhtenäiskoululla (/lukio) maanantaisin ja tiistaisin ja perjantaisin, Pekkalan ja Visuveden kouluilla vuoroviikoin torstaisin. Psykologit ovat pääsääntöisesti yhtenäiskoululla (/lukio) maanantaina, tiistaina ja torstaina, mutta jalkautuvat muille kouluille tarpeen mukaan.

Kriisitilanteisiin ja akuutteihin tarpeisiin yhteistyö sovitaan tapauskohtaisesti.

Käytettävissä olevaa kuraattori- ja psykologiresurssia on arvioitu koulun henkilöstön, opiskelijahuollon toimijoiden, huoltajien sekä oppilaiden toimesta. Apuna arvion tekemisessä on hyödynnetty esim. kyselyitä sekä suoraan henkilöstöltä tai huoltajilta tulevaa palautetta. Arvion mukaan käytettävissä oleva kuraattori-

ja psykologiresurssi on ehdoton minimitaso. Oppilaiden haasteet ovat sen verran mittavia, että pienemmällä resurssilla jonoa syntyy, ja aikaa osallistua yhteisölliseen opiskeluhooltoon on liian vähän.

3.2.Kouluterveydenhuolto

Ruoveden kouluterveydenhuollon palvelut tuottaa Pirkanmaan hyvinvointialueeseen kuuluva Keiturin Sote Oy. Koulut tarvitsevat hammashoitolan, kouluterveydenhoitajan ja koululääkärin palveluita terveydenhuoltolain edellyttämän määrän.

Ruoveden kouluterveydenhoitajan tavoittaa neljänä päivänä viikossa yhtenäiskoululla klo 8-16 (0,8 HTV). Avovastaanotto on joka päivä klo 11-11.30. Pekkalan (0,1 HTV) ja Visuveden (0,1 HTV) kouluilla terveydenhoitaja käy säännöllisesti erikseen sovitulla aikataululla. Kouluterveydenhuollon puolella hoidetaan myös eskarilaisten terveydenhuoltotarkastukset. Terveydenhoitajan kanssa tehdään yhteistyötä oppilaiden terveystarkastukseen liittyvillä oppitunneilla. Yhtenäiskoululla työskentelee lisäksi psykiatrinen sairaanhoitaja, joka on yhteinen lukion kanssa (yht. 0,6 HTV). tarvittaessa psykiatrinen sairaanhoitaja työskentelee myös kyläkouluilla.

Koululääkärin palvelut ovat lainmukaiset: 1., 5. ja 8. luokan oppilaille tehdään laaja-alaiset terveystarkastukset sisältäen koululääkärin tarkastuksen osana laajaa terveystarkastusta. Koululääkärille kuuluu myös oppilaiden kasvuun ja kehitykseen liittyvä ennaltaehkäisevä terveydenhoito. Lääkärin palvelut riittävät pääasiassa vain tarkastuksiin, 2 krt kuussa torstaisin. Näihin 2 krt/kk toteutuviin lääkäripäiviin sisältyy myös lukiolaisten tarkastukset sekä sairauden hoidollisia käyntejä. Kyläkouluilla lääkäri käy kerran vuodessa.

Hammaslääkäripalvelut ovat terveystarkastuksen yhteydessä ja sinne oppilaat kutsutaan henkilökohtaisesti tarkastuksiin ja hoitoihin. Hammashoitajan kanssa on tehty myös yhteistyötä oppilaiden suun hygieniaan liittyvissä terveystarkastusteemoissa.

Puheterapeutti hoitaa jo ennen kouluikää alkaneita asiakassuhteita ja käy tarvittaessa sopimuksen mukaan kouluilla. Puheterapeutille eivät kaikki oppilaat pääse Ruovedelle, vaan osa joutuu käymään eri paikkakunnalla, mikä on monelle perheelle hankalaa järjestää.

Fysioterapeutti tekee yhteistyötä kouluterveydenhoitajan kanssa ja käy koululla tarvittaessa sopimuksen mukaan. Yleensä fysioterapia annetaan terveystarkastuksessa.

3.3.Muu opiskeluhoollollinen palvelu

Yhtenäiskoulussa, Visuveden koulussa ja Pekkalan koulussa luokilla 1-6 on yksi yhteinen kiertävä laaja-alainen erityisopettaja. Lisäksi yhtenäiskoulussa toimii erityisluokanopettaja alaluokkien (joustavassa) pienryhmässä. Kaikilla kouluilla on tarvittava määrä koulunkäynninohjaajia (määrä vahvistetaan vuosittain resurssisuunnitelmien yhteydessä). Yhtenäiskoulun 7-9-luokilla toimivat laaja-alainen erityisopettaja, erityisluokanopettaja yläluokkien (joustavassa) pienryhmässä, opinto-ohjaaja sekä tarvittava määrä koulunkäynninohjaajia. Kaikilla kouluilla työskentelee myös tunnetaito-ohjaaja (1-2 pv/vko), joka auttaa oppilaita, perheitä ja henkilöstöä tunnetaitojen vahvistamisessa.

Koulunuorisotyöntekijä on kouluilla neljänä päivänä viikossa. Vapaa-aikaohjaaja on mukana mm. oppilaiden ryhmäytyspäivissä. Etsivä nuorisotyöntekijä tekee yhteistyötä peruskoulun ja erityisesti yläkoululaisten kanssa. Etsivä nuorisotyöntekijä tekee yhteistyötä mm. opinto-ohjaajan, koulukuraattorin ja terveystiedon opettajan kanssa. Etsivään nuorisotyöhön tutustutaan jo peruskoulussa, sillä se on tärkeä voimavara, jos jatko-opiskeluissa tai muussa nuoruuden elämänvaiheessa tulee tuen tarpeita. Sosiaalityöntekijä ja perhetyöntekijä tekevät yhteistyötä peruskoulun kanssa. He ovat mukana sopimuksen mukaan yksilöllisen opiskeluhoollon toimissa. Neuvolan kanssa tehtävä yhteistyö tukee esi- ja perusopetuksen opiskeluhoollotyötä. Myös sairaalaopetuksesta saadaan tällä hetkellä tukea koulussa tapahtuvaan opiskeluhooltoon (hanke).

4. Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi

Yhteisöllinen opiskeluhoollon on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Oppilaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n mukaisesti yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Koulun henkilökunnalla on ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista.

4.1. Oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset

Oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraaminen tapahtuu ensisijaisesti avoimen kohtaamisen ja vuoropuhelun kautta. Turvallinen ilmapiiri on tärkeä, jotta oppilaat ja kouluyhteisön jäsenet voivat aktiivisesti osallistua sekä rehellisesti ilmaista mielipiteensä.

Kouluissa tehdään lukuvuosittain kaksi hyvinvointiprofiilikyselyä oppilaille sekä yksi hyvinvointiprofiilikysely henkilöstölle. Hyvinvointiprofiilissa käsitellään mm. seuraavia aiheita: kiusaaminen ja häirintä, opiskeluympäristön terveellisyys ja viihtyisyys, oppimisen tuki. Joka toinen vuosi 4. ja 5. luokan sekä 8. ja 9. luokan oppilaille tehdään kouluterveyskysely. Kaikkien em. kyselyjen tuloksia analysoidaan kunnan opiskeluhoollon ohjausryhmässä, koulukohtaisissa opiskeluhoolloryhmissä, rehtorin ja koulunjohtajien kokouksissa, opettajainkokouksissa sekä sivistyslautakunnan kokouksissa. Tuloksista ja niiden edellyttämistä toimenpiteistä oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi tiedotetaan oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja muille tarvittaville tahoille.

Kouluissa tehdään ennaltaehkäisevää turvallisuustyötä. Kouluissa huolehditaan tarvittavasta henkilöstön koulutuksesta turvallisuuteen liittyen, harjoitellaan ja varaudutaan eri vaaratilanteisiin (turvatiimi, poistumisharjoitukset, turvakävely) sekä käydään läpi tapaturmatilanteet ja läheltä piti -tilanteet.

4.2. Koulukohtaisten opiskeluhoolloryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Opiskeluhoollon ohjausryhmä ja koulukohtaiset opiskeluhoolloryhmät seuraavat ja kehittävät opiskeluhoollon toimivuutta ja yhteistyötä. Kunnan opiskeluhoollon ohjausryhmä vastaa opiskeluhoollon toteutumisesta, arvioi ja seuraa opiskeluhoollollisten tavoitteiden saavuttamista. Opiskeluhoollon toteutumisesta ja arvioinnista käytetään apuna opiskeluhoollon toimintasuunnitelmaa (liite). Ohjausryhmä antaa linjaukset esi- ja perusopetuksen koulukohtaisen opiskeluhoollon toteuttamiseksi koko kunnan alueella. Ohjausryhmään kuuluvat: sivistysjohtaja, rehtori, koulunjohtajat, opinto-ohjaaja, erityisopettaja, kouluterveydenhoitajat, HYTE-koordinaattori sekä koulunuristyöntekijä. Ohjausryhmä kokoontuu vähintään kaksi (2) kertaa lukuvuodessa.

Koulukohtaiset opiskeluhoolloryhmät kokoontuvat kouluilla säännöllisesti kerran kuukaudessa (tarvittaessa useammin). Monialaiset asiantuntijatyöryhmät kutsutaan koolle tarpeen vaatiessa. Erityisopettajat osallistuvat tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden opiskeluhoollollisiin tehtäviin.

Koulukohtainen opiskeluhoolloryhmä on koulun sisällä toimiva moniammatillinen tiimi, johon kuuluvat koulunjohtaja/rehtori, koulukuraattori, erityisopettaja ak/yk, terveydenhoitaja, psykiatrinen sairaanhoitaja ja tarvittaessa lääkäri ja sosiaalityöntekijä; kyläkouluilla lisäksi luokanopettajat. Ryhmän toiminta on tiimityötä, joka hyödyntää eri alojen asiantuntemusta ja osaamista. Ryhmä kehittää ja edistää opiskeluhoollon terveellisuutta, esteettömyyttä, turvallisuutta sekä hyvinvointia. Se vastaa koulun

opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä ja arvioinnista. Asialistalla ovat mm. työrauha-asiat, luokkien ilmapiiriasiat, poissaolot, ajankohtaiset ryhmäilmiöt, kouluterveyskyselyn koonti. Kirkonkylän esikoulussa koulukohtainen opiskeluhuollon ryhmä: varhaiskasvatusjohtaja, varhaiserityisopettaja, esiopettaja, koulukuraattori.

Ryhmissä suunnitellaan, miten omassa koulussa tarjotaan matalan kynnyksen tukea oppilaan kohtaamisessa ja vahvistetaan oppilaiden ja huoltajien osallisuutta sekä lisätään koko koulun yhteisöllisyyttä. Ryhmien tehtävänä on myös tiedottaa henkilökunnalle, oppilaille, huoltajille ja muille sidosryhmille yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon toteuttamisesta. Oppilaiden yhteisöllisyyden lisäämiseksi vuosiluokilla 1-9 on luokanvalvojan luokkatunti kerran kuukaudessa. 1-6 luokilla kyseinen tunti sisällytetään lukuaineisiin luokanopettajan kuukausisuunnitelman mukaisesti. 7-9 luokilla tunti kiertää osana eri lukuaineita.

Koulun aloitus sekä nivelvaiheet voivat jännittää ja huolestuttaa oppilaita ja huoltajiaakin. Esioppilaille järjestetään oma kouluun tutustumispäivä. Koulujen 6. luokkalaiset käyvät tutustumassa yläkouluun ja yläkoulun oppilaanohjaaja ja koulukuraattori keskustelevat 6. luokan luokanopettajien kanssa tulevista 7.-luokkalaisista. Erityisopettajat (alakoulu/yläkoulu) pitävät ns. oman siirtopalaverin tukea tarvitsevien oppilaiden osalta. Koulun henkilökunta tekee riskikartoituksen sekä osallistuu oppilaiden kanssa pelastusharjoitukseen kerran vuodessa. Vanhemmilla on mahdollisuus arvioida kouluympäristön terveellisuutta ja turvallisuutta sekä koulu yhteisön hyvinvointia. Terveystieteiden kanssa tehdään yhteistyötä oppilaiden ja perheiden terveysneuvonnassa.

Koulun järjestyssääntöjen tehtävänä on luoda perusta koulutyön kasvatuksellisten ja opetuksellisten tavoitteiden saavuttamiselle, koulu yhteisön turvallisuudelle ja viihtyvyydelle. Järjestyssäännöt ohjaavat jokaista koulu yhteisön jäsentä vastuuseen päivittäisestä työskentelystä ja kasvattavat osaltaan oppilasta tulevaa elämää varten. Ruoveden kouluilla on voimassa sivistyslautakunnan hyväksymät järjestyssäännöt. Koulujen järjestyssäännöt laaditaan yhteistyössä oppilaskunnan kanssa.

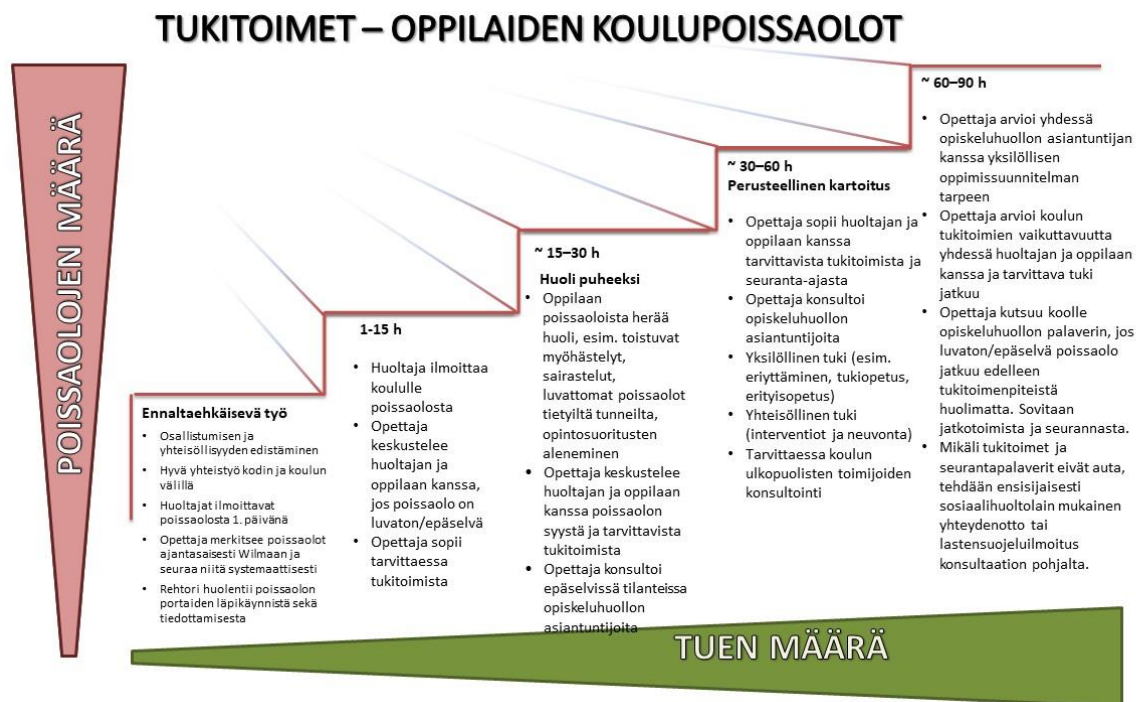
Koulujen järjestyssäännöt laaditaan siten, että tapaturmien ehkäisy on yksi tavoite. Hyvät käytöstavat ja annettujen ohjeiden noudattaminen ennaltaehkäisevät tapaturmia. Niitä ehkäisevät myös rakennusten ja ulkoalueiden hyvä kunnossapito. Välitunneilla järjestetään välituntivalvonta, johon osallistuvat sekä opettajat että koulunkäynninohjaajat. Tapaturmia kuitenkin aina välillä sattuu. Opettajat ja henkilökunta päivittävät säännöllisesti ensiapuosaamisensa. Pienet vaivat hoituvat opettajien ja henkilökunnan toimesta. Kouluille nimetään ensiapuvastaavat. Kouluterveydenhoitajan osaamista käytetään tapaturmatilanteissa silloin, kun hän on koululla pitämässä vastaanottoa. Ensiapua saadaan myös melko nopeasti kunnan terveyskeskuksen tai hätäkeskuksen kautta. Retkille ja tapahtumiin mukaan otettava ensiapupakkaus on helposti saatavissa.

4.3. Poissaolojen ennaltaehkäisy, suunnitelmallinen seuranta (ml. seurantamenetelmät ja -tiedot) ja poissaoloihin puuttuminen

Oppimisen kannalta kouluun kiinnittyminen ja säännöllinen läsnäolo koulussa on tärkeää. Poissaoloilla voi olla monenlaisia seurauksia oppimiseen ja lapsen ja nuoren hyvinvointiin. Ruovedellä kaikki koulut noudattavat kunnallista poissaoloihin puuttumisen mallia. Kouluissa ennaltaehkäistään poissaoloja koulu yhteisöjen hyvinvointia ja turvallisuutta tukevalla työllä, varhaisella puuttumisella ja tarvittaessa kohdennetulla, yksilökohtaisella tuella.

Opettajat seuraavat oppilaiden poissaoloja koulusta ja oppitunneilta. Järjestyssäännöissä on oma kohtansa poissaoloista. Jos oppilas sairastuu ja on poissa koulusta, vanhempien pitää ilmoittaa siitä koululle. Ilmoitus tehdään Wilmassa ja tarvittaessa poissaoloon voi kirjata lisäselvityksiä. Poissaoloilmoituksen voi tehdä myös puhelimitse/tekstiviestillä tai sähköpostilla. Ennalta tiedetyistä poissaoloista tehdään lupa-anomus opettajalle/rehtorille hyvissä ajoin. Sähköinen lupa-anomus löytyy Wilmasta. Poissaoloihin puututaan ja niitä seurataan ao. porrasmallin mukaisesti, josta selviää myös vastuutahot.

4.4. Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen

Lain mukaan alle 18- vuotiaiden tupakointi on kielletty. Sen mukaan tupakan ja tupakkaan rinnastettavien tuotteiden käyttö ja hallussapito koulussa on kielletty. Myös kaikenlaisten päihteiden ja huumaavien aineiden hallussapito ja käyttö koulussa on kielletty. Koulun järjestyssäännöt kieltävät myös kaikenlaisten teräaseiden hallussapidon koulussa. Jos oppilas jää kiinni tupakoinnista, häntä rangaistaan siitä jälki-istunnolla ja hänelle pidetään kasvatustalkut. Energiajuomien käyttö ja tuominen kouluun on kielletty. Alkoholin ja muiden päihteiden käytöstä tehdään heti ilmoitus poliisille ja lastensuojeluun.

4.5. Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Kouluympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta seurataan jatkuvasti. Terveiden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin laajempi tarkastus suoritetaan kolmen vuoden välein. Epäkohdista ja puutteista ilmoitetaan rehtorille tai kiinteistöpäällikölle, jotka selvittävät, mitä asioille voidaan tehdä. Viranomaistaholta koulun terveellisyttä ja turvallisuutta seurataan säännöllisillä palotarkastuksilla, terveystarkastajan valvontakäynneillä, työterveyshuollon työpaikkaselvityksillä sekä AVI:n työsuojelutarkastuksilla. Koulukohtainen opiskeluhoolloryhmä seuraa kouluympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta sekä

kouluyhteisön hyvinvointiin liittyviä asioita. Jos sisäilman laadussa epäillään ongelmia, kunnanhallituksen nimeämä sisäilmatyöryhmä ottaa asian käsittelynsä.

5.Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoolto)

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan kouluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhooltoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa seurataan ja edistetään oppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhoolto perustuu aina oppilaan sekä tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuisa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

5.1.Oppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut)

Oppilaalla/opiskelijalla on oikeus saada maksutta opiskeluhooltoa, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Jos koulun työntekijä arvioi, että oppilas/opiskelija tarvitsee opiskeluhoitopalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä koulu- tai opiskeluterveydenhuollon työntekijään, kuraattoriin tai psykologiin. Yksilökohtainen opiskeluhoolto perustuu aina vapaaehtoisuuteen ja sen toteuttaminen edellyttää suostumusta. Huoltajalla ei kuitenkaan ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhoollon palveluita. Lapsen ja nuoren osallisuus ja mielipiteet huomioidaan toimenpiteissä ja ratkaisuisa ikä ja kehitystaso huomioiden. Oppilaalla ja opiskelijalla on oikeus psykologi- tai kuraattoripalveluihin säädetyssä määräajassa, ja hänelle tarjotaan mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun viimeistään seitsemäntenä koulun työpäivänä. Jos asia on kiireellinen, keskustelu on järjestettävä samana tai seuraavana koulupäivänä. Asian kiireellisyyden arvioi psykologi tai kuraattori. Oppilaalle/opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhoollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä.

5.2.Yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen

Ryhmän toiminta on tiimityötä, joka hyödyntää eri alojen asiantuntemusta ja osaamista koko kouluyhteisön ja oppilaiden hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi. Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelyä varten tapauskohtaisesti. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai opiskeluhoollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai opiskelijan läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää opiskelijan tai huoltajan suostumuksen. Ryhmään kuuluvat asiantuntijat voivat tarvittaessa vaihtaa opiskeluhoollollisen asian hoitamiseksi välttämättömiä tietoja ja käydä keskinäistä konsultaatiota salassapitovelvoitteiden estämättä. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa opiskelijan asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta. Huoltajilta hankitaan joko kirjallinen tai suullinen lupa asian käsittelyyn. Huoltajat kutsutaan aina mukaan käsittelemään lasta koskevia asioita.

5.3. Opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitokertomukselle

Asian käsittelystä monialaisessa asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhoitokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö (ryhmän koollekutsuja) kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhoitokertomuksen järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhoitokertomukseen. Opiskeluhoitokertomukset tallennetaan Wilma-järjestelmään. Opiskeluhoitokertomuksen vastuuhenkilö on sivistysjohtaja.

5.4. Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet

Mikäli lapsella on jokin perussairaus, joka vaatii koulussa ja tai aamu- ja iltapäivähoidossa annettavaa lääkehoitoa, terveydenhoitaja järjestää palaverin, jossa laaditaan yhdessä oppilaan henkilökohtainen lääkehoitosuunnitelma. Tapauskohtaisesti valitaan vastuuhenkilö, joka huolehtii oppilaan lääkinnästä. Vastuuhenkilö perehdytetään tehtävään. Oppilaalla tulee olla omat perussairauteensa kuuluvat lääkkeet ja muut tarvittaessa otettavat lääkkeet mukana koulussa. Oppilaat ottavat itse omat lääkkeensä lapsen ikä ja kehitystaso huomioiden.

Erytisruokavalion tarpeesta ilmoitetaan ruokapalveluun ilmoituslomakkeella. Mikäli kyseessä on ruoka-aineallergia tai sairauden hoitoon liittyvä erityisruokavalio, tulee ilmoituksen liitteeksi toimittaa hoitavan tahon kirjallinen dokumentti, josta käy ilmi peruste erityisruokavalion myöntämiselle. Ilmoituslomake ja lääkärintodistukset tulee päivittää kaikkien erityisruokavalioita tarvitsevien asiakkaiden osalta vuosittain. Keliakian ja diabeteksen osalta riittää todistus kerran toimitettuna. Erytisruokavaliot toteutetaan yhteistyössä ruokahuollon kanssa. Erytisruokavalioon vaaditaan lääkärintodistus. Jos oppilas on ollut koulusta poissa sairauden vuoksi pitkään tai sairastelee toistuvasti tai jos lapsella on pitkäaikaisairauksia, kouluterveydenhuollossa sovitaan yhteistyöstä sairaalakoulun kanssa.

6. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhoito on kaikkien koulu yhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä. Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoitokertomuksen toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoitokertomuksen keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

6.1. Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitokertomuksen laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoitokertomuksen toteuttamiseen

Opiskeluhoitokertomus laaditaan yhteistyössä esiopetuksen, koulujen ja oppilaitosten henkilöstön, opiskeluhoitopalvelujen, oppilaiden ja opiskelijoiden sekä huoltajien kanssa. Koulutuksen järjestäjä vastaa myös opiskeluhoitokertomuksessa kuvattujen asioiden toteutumisesta. Opiskeluhoitokertomusta toteutetaan yhteistyössä oppilaiden ja huoltajien kanssa. Koulun tärkein kumppani on perhe, sillä huoltajat ovat lastensa parhaita asiantuntijoita. Kodin ja koulun välinen yhteistyö on lapsen hyvän kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytys. Huoltajien osallisuus opiskeluhoitokertomuksessa ja sen kehittämisessä konkretisoituu erilaisten kyselyiden, koulun moniammatillisten ryhmien, vanhempainseminaarin sekä erilaisten yhteisöllisten tapahtumien kautta. Huoltajia kutsutaan aktiivisesti osallistumaan koulun toimintaan esim. erilaiset kyselyt, vanhempainillat sekä koulun tapahtumat ja retket. Henkilöstön osaamisesta huolehditaan mm. asiantuntijakonsultointien, tarvittavien koulutusten sekä pedagogisten ryhmien avulla.

6.2.Opiskeluhuollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä

Luokanopettajien ja aineenopettajien työpanoksesta kuuluu päivittäin osa opiskeluhuollolliseen työhön. Kouluilla tarvitaan koulunkäynninohjaajia luokkakohtaiseen avustamiseen sekä henkilökohtaisiksi ohjaajiksi. Koulunkäynnin ohjaajien määrä vahvistetaan vuosittain tuntikehyssuunnittelun yhteydessä. Luokanopettajat ja aineenopettajat tarvitsevat erityisopettajan työpanosta oman työnsä tukemiseen.

Koulut tarvitsevat kunnan sosiaalitoimen, ruokapalveluyksikön, sekä perheneuvolan psykologin ja koulupsykologin resurssia tehostetun ja erityisen tuen tarpeen arvioinnissa, toteuttamisessa ja seurannassa. TAYS:n lastenpsykiatrisen osaston konsultaatioryhmän palveluita varten tulee olla kouluterveydenhoidon lähete. Koulujen toiminnan tukena ovat myös hyvinvointialueen sosiaalitoimen asiantuntijat, nuorisotoimen työntekijät, sekä kolmannen sektorin toimijat.

Opettajien tehtäviin sisältyvät opiskeluhuollon arviointi ja yhteistyö eri opiskeluhuollon tahojen kanssa sekä yleisen tuen ja osan tehostetun tuen opiskeluhuollosta yhdessä erityisopettajan kanssa. Erityisopettajat vastaavat pääosin erityisen tuen piiriin kuuluvien oppilaiden opiskeluhuollosta. Erityisopettaja tekee arviointi- ja opetustyötä, konsultoi luokanopettajia sekä laatii erityisen tuen asiakirjat. Terveystieteiden palvelujen pariin ohjaavat opettaja, terveydenhoitaja ja perheneuvolan psykologi.

Oppilaanohjaaja tekee yhteistyötä oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa. Siirtymävaihe on mahdollista toteuttaa ns. saattaen vaihtaen, jolloin oppilas käy tutustumassa tulevaan opiskelupaikkaan. Molempien koulujen opiskeluhuollon kannalta keskeiset henkilöt keskustelevat ja suunnittelevat yhdessä opiskelijan kanssa opiskelun aloittamiseen ja sujumiseen liittyvistä asioista. Etsivän nuorisotyön työntekijät voivat olla myös mukana koulutuksen siirtymävaiheissa. Oppivelvollisuuden pidentäminen astui voimaan keväällä 2021 perusopetuksen päättötodistuksen saaneiden osalta. Tämä lisää oppilaanohjauksen tarvetta. Kunnan velvoite on seurata ja ohjata opiskeluihin oppilaita, jotka eri syistä ovat keskeyttäneet opintonsa.

6.3.Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi

Opiskeluhuollon ohjausryhmä ja koulukohtainen opiskeluhuoltotyöryhmä tekevät yhteistyötä eri tahojen kanssa; poliisi, nuorisotyö, etsivä nuorisotyö, seurakunta, MLL, SPR, 4H, perusterveydenhuolto, sosiaalityö, urheiluseurat sekä vastaavat yhteistyötahot. Yhteistyötä tehdään myös kunnan hyvinvointiryhmän kanssa. Kuntatiimi ja nuorisolain mukainen laaja-alainen työryhmä kokoontuvat säännöllisesti.

6.4.Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

Vanhempainilloissa ja lukuvuositedotteissa esitellään koulun yhteisöllistä opiskeluhuoltoa. Opiskeluhuollon periaatteista tiedotetaan oppilaille ja vanhemmille lukuvuositedotteissa, vanhempainilloissa, erillisillä tiedotteilla sekä kahdenkeskisissä keskusteluissa. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteutumista seuraavat koulujen johtajat, rehtori, opiskeluhuoltoryhmät sekä opetuksen järjestäjä.

Opiskeluhuoltosuunnitelmasta seurataan suunnitelman noudattamista, toteutuneita toimenpiteitä sekä suunnitelman päivittämistä ja kehittämistä. Henkilökunnan, oppilaiden ja huoltajien kokemuksia opiskeluhuollon toimenpiteistä kerätään kyselyjen ja keskusteluiden välityksellä. Koulukohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma tarkistetaan kerran lukuvuodessa työsuunnitelman laadinnan yhteydessä ja

muulloin tarvittaessa. Keskustelujen ja kyselyiden tulokset huomioidaan opiskeluhoitoa kehitettäessä. Kyselyiden keskeiset tulokset tiedotetaan henkilöstölle, vanhemmille ja opetuksen järjestäjälle.

7.Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Kaikilla oppilailla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki velvoittaa opetuksen järjestäjää laatimaan suunnitelman, johon kirjataan toimenpiteet oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy sekä siihen puuttuminen kuuluvat kaikille koulu yhteisössä työskenteleville. Epätoivottu toiminta voi olla suoraa tai epäsuoraa, sanallista tai fyysistä voimankäyttöä tai sosiaalista manipulointia, joka loukkaa ihmisen fyysistä, psyykkistä tai sosiaalista itsemääräämisoikeutta.

7.1.Ennaltaehkäisevä toiminta

Hyvinvointia ja osallisuutta edistävällä koulun toimintakulttuurilla ehkäistään väkivaltaa, kiusaamista ja häirintää. Koulu yhteisön kaikki jäsenet vaikuttavat toiminnallaan yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen ja hyvän yhteishengen syntyminen. Koulun opiskeluhoitoryhmä seuraa säännöllisesti koulun tilannetta ja miettii keinoja, joilla yhteisöllisyyttä voidaan parantaa ja kiusaamista ennaltaehkäistä.

Ruoveden kouluilla toimivat oppilaskunnat, jotka käsittelevät myös kouluviihtyvyyteen, tasa-arvoon ja turvallisuuteen liittyviä asioita. Kouluissa on myös tukioppilas- ja kummioppilastoimintaa, jonka tarkoituksena on lisätä yhteisöllisyyttä ja kouluviihtyvyyttä. Tuki- ja kummioppilastoiminta tukevat kaikkien oppilaiden liittymistä koulu yhteisön tasavertaisiksi jäseniksi.

Luokkien ryhmäytymisellä pyritään ennaltaehkäisemään kiusaamista ja häirintää. Oppitunneilla käsitellään säännöllisesti suvaitsevaisuuteen ja tasa-arvoon liittyviä kysymyksiä ja mietitään yhdessä, kuinka kiusaamista voidaan vastustaa. Opetussuunnitelmaan kuuluvia tunnetaitoja opetetaan esikoulusta alkaen. Luokat käyvät heti lukuvuoden alussa koulun järjestyssäännöt ja muut ohjeet sekä suunnitelmat läpi sekä miettivät lukuvuoden aikana mahdollisia tarvittavia muutoksia niihin. Oppilaita kannustetaan toimimaan aktiivisesti niin, että kukaan ei jää yhteisön ulkopuolelle eikä ketään kiusata sanallisesti, fyysisesti tai syrjimällä. Kouluissa tehdään vähintään kaksi kiusaamiskyselyä lukuvuodessa. Kiusaamisteema on esillä myös kodin ja koulun välillä tehtävässä yhteistyössä; vanhempainilloissa, oppimiskeskusteluissa sekä palaverissa

7.2.Kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään puuttuminen

Kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään puututaan aina. Kaikki tapaukset selvitetään ja kirjataan kunnallisen toimintamallin mukaisesti. Tapauksen selvittämisen yhteydessä sovitaan jatkotoimista, seurannasta ja yhteistyöstä huoltajien kanssa. Vakavammassa tapauksissa arvioidaan lastensuojelun ja poliisin yhteistyön tarve.

Ruoveden koulujen henkilöstö ja erityisesti opiskeluhoitoryhmät vastaavat suunnitelman toteutumisen seurannasta ja tarvittaessa sen päivittämisestä. Mikäli koulun tilanne vaatii, opiskeluhoitoryhmä arvioi suunnitelman uudelleen ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin.

7.3.Kriisisuunnitelma (suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle)

Kouluille on laadittu pelastussuunnitelmat ja kriisisuunnitelmat, joissa annetaan toimintaohjeet äkillisissä kriiseissä toimimisesta sekä tiedottamisesta. Koulujen henkilökuntaa on ohjeistettu äkillisten uhka- ja vaaratilanteissa toimimista varten. Ohjekansiot löytyvät opettajainhuoneista sekä yhtenäiskoulussa jokaisesta opetustilasta. Rehtori ja koulunjohtajat huolehtivat yhdessä koulujen turvallisuusvastaavien kanssa henkilöstön perehdyttämisestä, valmiusharjoittelusta ja turvallisuuskansion päivittämisestä. Toimiva

kuulutusjärjestelmä luo turvallisuutta ja mahdollistaa nopean tiedottamisen yhtenäiskoulun sisällä. Yhteistyötä tehdään poliisin ja pelastuslaitoksen kanssa. Kriisiapua toteutetaan tapauskohtaisesti.

Toimintamalli kriisitilanteissa:

- Ilmoitus tapahtumasta rehtorille tai koulunjohtajalle
- Rehtori tai koulunjohtaja selvittää, mitä on tapahtunut ja missä, ja ketä asia koskee
- Rehtori tai koulunjohtaja arvioi tilanteen ja antaa ensimmäiset toimintaohjeet
- Rehtori tai koulunjohtaja ilmoittaa tapahtuneesta opetuspäällikölle ja kutsuu tarvittaessa kriisiryhmän avukseen
- Tiedottamisesta sovitaan sivistysjohtajan kanssa ja ensin tiedotetaan asianosaisia
- Tiedottamisesta koulun sisällä vastaa rehtori tai koulunjohtaja ja koulun ulkopuolisesta viestinnästä sivistysjohtaja
- Erilaisiin kriisitilanteisiin sopivat toimintaohjeet on sisällytetty koulun turvallisuuskansioon
- Tarvittaessa oppilas/opiskelija tai hänen perheensä ohjataan lisätuen piiriin esim. kunnan kriisiryhmään

Liitteet

Opiskeluhoollon toimintasuunnitelma

Ruoveden esi- ja perusopetusta toteuttavat oppilaitokset seuraavat opiskeluhoollon toimintasuunnitelman toteutumista. **Opiskeluhoollon toimintasuunnitelma** päivitetään lukuvuosittain opiskeluhoollon ohjausryhmän toimesta.

1. Opiskeluhoollotyön yleiset tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi:

Tavoitteet	Suunnitelma tavoitteiden toteuttamiseksi
<p><i>Terveellinen ja turvallinen oppimisympäristö</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - turvallisuussuunnitelma - kriisisuunnitelma (pelastussuunnitelma) - päihdetoimintamalli - oppilashuollon suunnitelma - lääkehoitosuunnitelma - jälkipuintiryhmä 	<ul style="list-style-type: none"> - hyvinvointikyselyt, kouluterveyskysely ja toimenpiteet niiden johdosta - suunnitelmien päivittäminen - esim. koulun turvakansio - poistumisharjoitukset - ensiapuohjeet - liikennekasvatus - terveyskasvatus - opettajien lisäperehdyttäminen
<p><i>Kiusaamisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - kiusaamiskyselyt - kiusaamisen ehkäisyn ja siihen puuttumisen malli - tukioppilastoiminta ja koulutus - kuraattorin toiminta - kiusaamisen tultua tietoon – heti yhteys eteenpäin - VERSO-toiminta
<p><i>Syrjäytymisen ehkäiseminen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - oppimisvaikeuksien varhainen tunnistaminen - tunne-elämän vaikeuksiin puuttuminen - oppilaiden tukeminen kaveripulmissa 	<ul style="list-style-type: none"> - erityisopettajan/opettajan/luokanvalvojan työ - opinto-ohjaajan työ - koulupsykologin konsultaatio - koulukuraattorin konsultaatio - tunnekouluttajan ja koulunuorisotyöntekijän toiminta kouluissa - yhteistyö kouluterveydenhoitajan kanssa - tukioppilastoiminta - kodin ja koulun yhteistyö
<p><i>Kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - tiedonsiirtokäytännöt (oppimiseen ja opetukseen liittyvät tarpeelliset tiedot välitetään) - nivelvaiheiden huomioiminen - koulun keinot (tukiopetus jne.) - moniammatillinen yhteistyö ja psykososiaalinen tuki - opiskeluhoolloryhmän toiminta - ryhmätoiminnan kehittäminen

	- tehostettu oppilaanohjaus
<i>Säännöllinen koulunkäynti</i> - poissaoloihin puuttuminen	- poissaoloihin puuttumismallin läpikäyminen opettajakunnan kanssa - poissaolojen kirjaamiskäytännöt (Wilma) - tätä ja seuranta vielä kehitettävä
<i>Yhteistyö kodin kanssa</i>	- keskustelut vanhempain kanssa ja arviointikeskustelut - vanhempainillat - tiedotteet oppilashuoltotyöstä ja oppilashuoltopalveluista - Wilman käyttö
<i>Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa mm.</i> - lastensuojelu, sosiaalitoimi, terveydenhoito - poliisi, seurakunta, vapaa-aikatoimi, nuorisotyö, kriisikeskus, järjestöt	- yhteystietojen päivittäminen vuosittain - alueyhteistyöryhmät - tiedonsiirtokäytännöt ja muu yhteistyö - läheteasiat - vapaa-aikatoimi, nuorisotyö enemmän mukaan, koulunuorisotyö - nuorten ohjaus- ja palveluverkosto - perhekeskus; LAPE-ryhmän toiminta - lasten parissa työskentelevät (konsultaatioryhmä)

2. Koulujen opiskeluhooltotyön järjestäminen

a) Yhteisöllinen opiskeluhoolto

- opiskeluhooltoryhmän kokoonpano: rehtori, opinto-ohjaaja, erityisopettaja, kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori ja koulupsykologi(t); tarvittaessa luokanvalvoja, opettaja(t) ja muu asiantuntija
- opiskeluhooltoryhmän kokouksen kutsuu koolle rehtori/koulunjohtaja, joka toimii myös puheenjohtajana.

b) Yksilöllinen oppilashuolto

- yksittäisen oppilaan asian hoitamiseksi kootaan tarvittava asiantuntijaryhmä, huoltajat mukana

c) Muun opiskeluhooltotyön järjestäminen

- kouluruokailu
- koulukuljetukset
- hammashuolto
- kouluterveydenhoitajan palvelut koululla
- koululääkärin palvelut koululla
- koulupsykologi- ja koulukuraattoripalvelut koululla
- lastensuojelun konsultaatio ym. yhteistyö
- koulunkäynninohjaajien työn järjestäminen kouluilla
- muu tuki

3. Opiskeluhooltotyön arvioiminen

- opiskeluhooltoryhmän itsearviointi (pohjana oppilashuollon toimintasuunnitelma)
- opiskeluhooltotyön arviointi esim. opettajainkokouksessa
- opiskeluhooltopalveluiden riittävyys ja tasainen jakautuminen
- koulukohtaisten kyselyjen tulosten arviointi (hyvinvointiprofiili, kiusaamiskyselyt, tasa-arvokyselyt, MOVE-mittaukset)
- valtakunnallisten kyselyjen tulosten arviointi (kouluterveyskysely, TEA-viisari)

Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Kaikilla oppilailla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki velvoittaa opetuksen järjestäjää laatimaan suunnitelman, johon kirjataan suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2014). Suunnitelmaa täydentävät koulukohtaiset suunnitelmat. Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy sekä siihen puuttuminen kuuluvat kaikille koulu yhteisössä työskenteleville. Epätoivottu toiminta voi olla suoraa tai epäsuoraa, sanallista tai fyysistä voimankäyttöä tai sosiaalista manipulointia, joka loukkaa ihmisen fyysistä, psyykkistä tai sosiaalista itsemääräämisoikeutta.

Ennaltaehkäisevä toiminta

Hyvinvointia ja osallisuutta edistävällä koulun toimintakulttuurilla ehkäistään väkivaltaa, kiusaamista ja häirintää. Koulu yhteisön kaikki jäsenet vaikuttavat toiminnallaan yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen ja hyvän yhteishengen syntymiseen. Koulun opiskeluhoitoryhmä seuraa säännöllisesti koulun tilannetta ja miettii keinoja, joilla yhteisöllisyyttä voidaan parantaa ja kiusaamista ennaltaehkäistä.

Ruoveden kouluilla toimivat oppilaskunnat, jotka käsittelevät myös kouluviihtyvyyteen, tasa-arvoon ja turvallisuuteen liittyviä asioita. Kouluissa on myös tukioppilas- ja kummioppilastoimintaa, jonka tarkoituksena on lisätä yhteisöllisyyttä ja kouluviihtyvyyttä. Tukioppilas- ja kummioppilastoiminta tukevat kaikkien oppilaiden liittymistä koulu yhteisön tasavertaisiksi jäseniksi. Luokkien ryhmäytymisellä pyritään ennaltaehkäisemään kiusaamista ja häirintää. Oppitunneilla käsitellään säännöllisesti suvaitsevaisuuteen ja tasa-arvoon liittyviä kysymyksiä ja mietitään yhdessä, kuinka kiusaamista voidaan vastustaa.

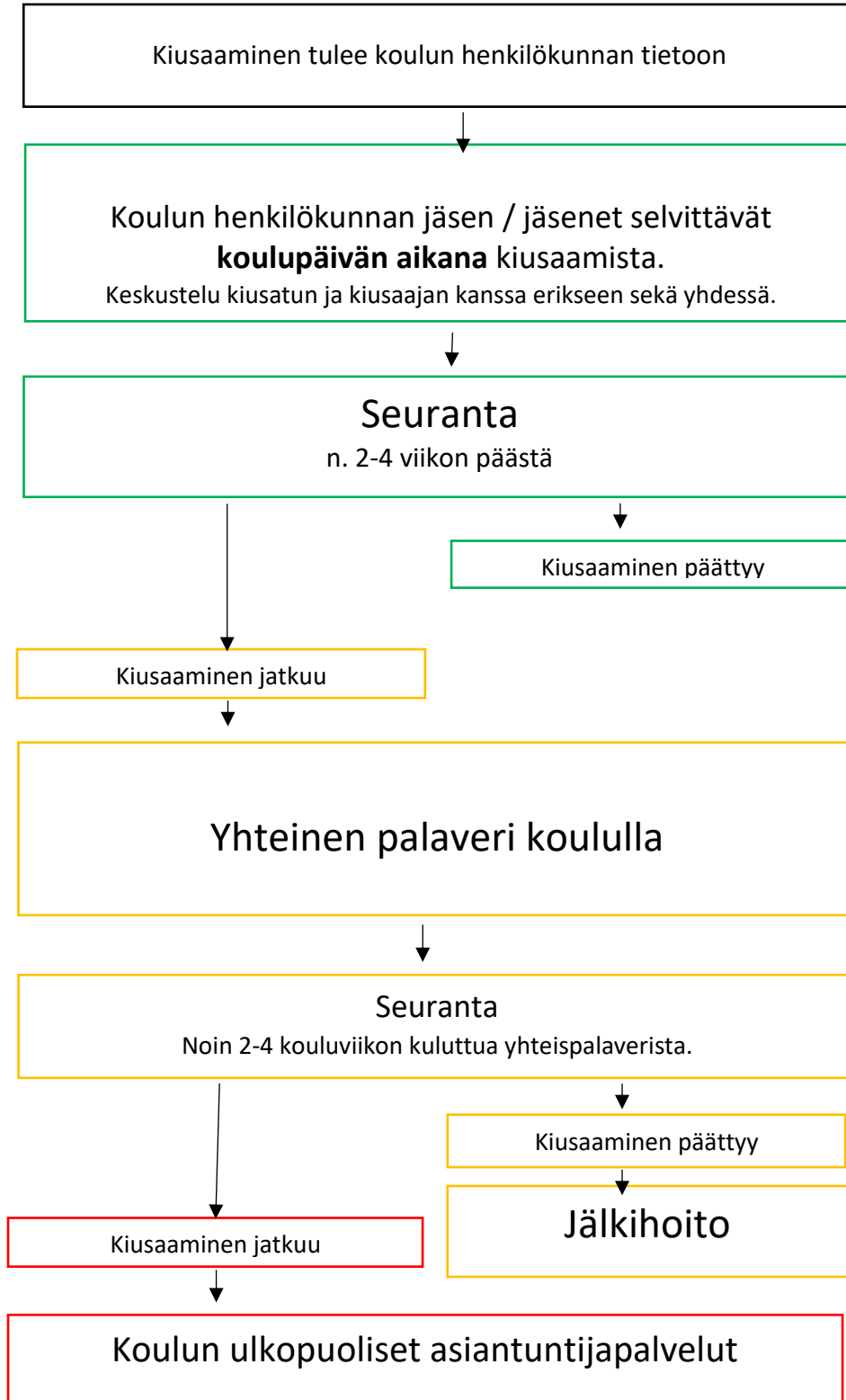
Opetussuunnitelmaan kuuluvia tunnetaitoja opetetaan esikoulusta alkaen. Luokat käyvät heti lukuvuoden alussa koulun järjestyssäännöt ja muut ohjeet sekä suunnitelmat läpi sekä miettivät lukuvuoden aikana mahdollisia tarvittavia muutoksia niihin. Oppilaita kannustetaan toimimaan aktiivisesti niin, että kukaan ei jää yhteisön ulkopuolelle eikä ketään kiusata sanallisesti, fyysisesti tai syrjimällä. Kouluissa tehdään vähintään kaksi kiusaamiskyselyä lukuvuodessa. Kiusaamisteema on esillä myös kodin ja koulun välillä tehtävässä yhteistyössä; vanhempainilloissa, oppimiskeskusteluissa sekä palaverissa

Suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi

Ruoveden koulujen henkilöstö ja erityisesti opiskeluhoitoryhmät vastaavat suunnitelman toteutumisen seurannasta ja tarvittaessa sen päivittämisestä. Mikäli koulun tilanne vaatii, opiskeluhoitoryhmä arvioi suunnitelman uudelleen ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin.

KIUSAAMISEN KÄSITTELY RUOVEDELLÄ

Kiusaamisella tarkoitetaan sitä, että yhdelle ja samalle oppilaalle aiheutetaan tahallaan pahaa mieltä toistuvasti. Kiusaamista voi olla esim. nimittely, pilkkaaminen, töniminen, tavaroiden ottaminen, lyöminen, syrjään jättäminen, pahan puhuminen selän takana tai ilkeiden juurujen levittäminen. Riidat ja erimielisyydet eivät ole kiusaamista, mutta myös ne selvitetään koulussa erilaisin sovittelun keinoin. Rikoslain tunnusmerkit täyttävä toiminta dokumentoidaan ja ilmoitetaan poliisille.

Kiusaamisen selvittämisen vaiheet:

Vaihe 1, käydään läpi aina kiusaamistapauksen tullessa koulun tietoon

Vaihe 2, käydään läpi mikäli kiusaaminen jatkuu selvittämisestä huolimatta.

Vaihe 3, käydään läpi mikäli kahdesta tai useammasta selvittelystä huolimatta kiusaaminen jatkuu.

TOIMINTA OPPILAIDEN VÄLISISSÄ KIUSAAMISTAPAUKSISSA

Jokaisella oppilaalla on oikeus turvalliseen kouluympäristöön. Kouluilla on siis velvollisuus puuttua kaikkiin siellä esiintyneisiin kiusaamistapauksiin.

Kiusaamisella tarkoitetaan sitä, että yhdelle ja samalle oppilaalle aiheutetaan toistuvasti pahaa mieltä eri tavoin. Kaikki koulussa tapahtuva aggressiivinen käytös ei ole kiusaamista. Kiusaaminen sisältää yleensä valtaepätasapainon; kiusattu on jollain tavalla puolustuskyvyttömässä asemassa kiusaajiinsa nähden, esimerkiksi nuorempi tai suuremman joukon kiusaama. Kahden tasavertaisen oppilaan yksittäinen riita tai konflikti ei ole kiusaamista, mutta selvitetään koulussa erilaisin sovittelun keinoin.

Lähtökohtaisesti koulussa selvitetään jokainen tilanne, jonka oppilas kokee ahdistavana tai hankalana. Tällä tavoin koulussa luodaan mallia asioiden rakentavasta selvittämisestä sekä välittävästä yhteisöstä. Oppilaiden osallisuus tulee huomioida niin kiusaamisen kuin konfliktienkin selvittämisessä. Selvittelytilanteet toimivat oppilaille myös oppimiskokemuksena, ja heille tulee varata mahdollisuus oppia ja muuttaa itse omaa, ei-toivottavaa käytöstään. Koulukuraattori sekä koulujen tunnekasvatus tukevat osaltaan oppilaiden tunne- ja kaveritaitojen kehittymistä

Vuonna 2023 kouluille lanseerataan VERSO vertaissovittelumalli. **VERSO-ohjelma** tuo opetus- ja ohjaushenkilöstölle sekä oppilaille restoratiivisia kohtaamisen menetelmiä arjen toimintaan. Restoratiivinen lähestymistapa vahvistaa sovittelevaa toimintakulttuuria ja restoratiivinen sovittelu tarjoaa vaihtoehdoisen menetelmän ratkaista lasten ja oppilaiden keskinäisiä sekä opettajien ja oppilaiden välisiä ristiriitoja arjen toiminnassa. Sovittelu on selkeä toimintamalli, jonka avulla sovittelijoiksi koulutetut koulun henkilökunnan jäsenet ja oppilaat auttavat osapuolia itse löytämään ratkaisun ristiriitaansa. Osapuolet saavat kertoa oman näkemyksensä tapahtuneesta, kuvata tuntemuksiaan ja pohtia eri ratkaisuvaihtoehtoja. Mallia noudattamalla edetään sopimukseen, jonka toteutumista seurataan. Sovittelulla puututaan mieltä pahoittavaan toimintaan mahdollisimman varhain.

Kiusaamistapaukset selvitetään tällä hetkellä liikennevalomallin avulla. Jokainen vaihe käydään aina kokonaan läpi. Vaiheessa yksi (vihreä) tarkoitus on selvittää koulun tietoon tullut kiusaamistapaus. Selvittelyssä kuullaan ensin kiusattua, sen jälkeen kiusaajaa ja lopuksi molempia yhdessä. Tarkoitus on, että kiusaaja muuttaa toimintaansa ja kiusaaminen päättyy. Tähän tavoitteeseen pyritään pääsemään pääasiassa ohjauskeskusteluilla, mutta tarvittaessa tilanteessa voidaan tehdä muitakin järjestelyjä. Selvittelystä ilmoitetaan aina kaikkien osapuolten huoltajille. Tilannetta seurataan 2-4 viikkoa. Tämän jälkeen asiaa selvittänyt koulun henkilökunnan jäsen järjestää seurantakeskustelun kiusatun kanssa. Mikäli kiusaamista

ilmenee seurannan aikana, kiusatun tulee kertoa siitä kenelle tahansa koulun henkilökunnan jäsenelle. Tällöin siirrytään välittömästi seuraavaan vaiheeseen.

Jos seurannassa selviää, että kiusaaminen on jatkunut, siirrytään vaiheeseen kaksi (keltainen). Tässä vaiheessa sekä kiusatun, että kiusaajan huoltajat ja opettajat sekä opiskeluhoillon erityistyöntekijät (koulukuraattori, koulupsykologi tm.) kokoontuvat koululle. Palaverissa sovitaan, millaisin keinoin pyritään varmistamaan kiusaamisen loppuminen. Myös kiusatun ja kiusaajan huoltajien tulee sitoutua palaverissa sovittuun.

Kolmannessa vaiheessa (punainen) tapaukseen otetaan mukaan koulun ulkopuolisia asiantuntijoita, mikäli kiusaamista ei saada ratkaistua koulun keinoin. Yhteistyökumppaneita voivat olla esimerkiksi lastensuojelu, perhepalvelut, poliisi, psykiatrian poliklinikka tai perheneuvola. Tilanne koulussa järjestetään niin, ettei kiusaamista ole enää mahdollista tapahtua. Kiusaajalle mahdollisesti aiheutuvia sanktioita voivat olla esimerkiksi työrauhamallissa mainitut seuraukset, koulunkäynnin järjestelyt, välituntialueen muutokset, siirto toiseen tilaan, luokkaan tai kouluun, tehostettu seuranta ja valvonta tai etuuksien menetys. Tärkeää on se, että seuraukset kohdistuvat aina kiusaajaan, eivät kiusattuun.

On myös tilanteita, joissa kiusaaminen saattaa alkaa uudelleen pitkänkin ajan kuluttua. Jos kiusaamistapauksen seurannassa kiusaaminen on päättynyt, mutta alkaa uudelleen myöhemmin, jatketaan mallissa siitä kohtaa, mihin viimeksi jäätiin. Tarkoitus ei siis ole aloittaa aina uudelleen, mikäli kyseessä ovat samat henkilöt. Tästä syystä asian kirjaaminen on tärkeää. Koulun henkilökunta voi käyttää harkintaa arvioidessaan, liittyykö uudelleen alkanut kiusaaminen jo selvitettyyn tapaukseen, vai aloitetaanko prosessi uudelleen (esim. onko kiusaamistapausten välillä kuinka paljon aikaa).

ENNALTAEHKÄISY

Kiusaamisen ennaltaehkäisyä toteutetaan jatkuvasti. Ennaltaehkäisy kuuluu sekä koulun toimijoille että kodeille. Kiusaamisen ehkäisyssä tunne- ja vuorovaikutustaitojen tukemisella on suuri merkitys. Tärkeää on, että oppilaan elämässä vaikuttavat aikuiset tunnistavat koulukiusaamisen ja tietävät, miten tilanteessa tulee toimia. Yhtä tärkeää kuin aikuisten osallisuus on se, että oppilaat ja opiskelijat itse tunnistavat kiusaamista sekä tietävät, miten siihen koulussa puututaan. Tästä syystä sekä oppilaille, koulun henkilöstölle että huoltajille on tarjottava riittävästi perehdytystä kiusaamisilmion mekanismeista ja arvioinnista sekä niihin puuttumisista.

Oppilaita ohjataan arjessa hyvään käytökseen, muiden huomioon ottamiseen, toisten auttamiseen, erilaisuuden hyväksymiseen, heikompien puolustamiseen sekä omien rajojen vaalimiseen ja puolensa

pitämiseen reilulla tavalla. Lisäksi ohjataan oppilasta sanoittamaan ja hallitsemaan tunteitaan sekä käytöstään. Ryhmähenkeä ja oppilaan sellaista käytöstä, jolla on positiivisia seurauksia, vahvistetaan. Opiskeluympäristöstä pyritään luomaan positiivinen ja yhteiseen hyvään pyrkivä, avoin ja suvaitsevainen yhteisö. Aikuisen malli on tässä tavoitteessa ratkaisevan tärkeä.

PUUTTUMINEN

Kiusaamiseen puuttumisen pohjalla on havainto, epäily tai koululle tuleva ilmoitus kiusaamisesta. Oppilaita rohkaistaan kertomaan aikuisille sellaisista tilanteista, joissa ovat kokeneet tulleen huonosti kohdelluiksi koulussa tai ovat nähneet, että jotakuta kiusataan. Tällaisiin tilanteisiin puututaan aina. Kiusaamisen puheeksi ottaminen kuuluu kaikille: niin oppilaille, huoltajille kuin koulun henkilökunnallekin.

Puuttumisen mallissa kiusaamistekojä tehneelle oppilaalle on annettava mahdollisuus muuttaa käytöstään. Tähän hänen tulee saada riittävä ja tarpeellinen ohjaus hänen elämässään vaikuttavilta aikuisilta kotona ja koulussa. Tästä syystä koulun ja kodin yhteistyö on tärkeää. Kiusaamistilanteen selvittäminen toimii oppimistilanteena niin kiusatulle kuin kiusaajallekin. On tärkeää huomioida myös oppilaiden osallisuus kiusaamistapausten selvittämisessä.

Kiusaamistapausten selvittämisen kannalta on tärkeää ja olennaista, että kiusaajalle kerrotaan yksilöidysti, ketä hän on kiusannut ja miten. Esimerkiksi kurinpidollisia seurauksia voidaan antaa ainoastaan yksilöidyistä tapahtumista. Koulun henkilökunnan tehtävänä on kirjata kiusaamistapausten selvittämisen kannalta oleelliset tiedot oppilaan Wilmaan.

Koulussa voidaan puuttua myös vapaa-ajalla ja sosiaalisessa mediassa tapahtuviin kiusaamisiin, mutta tietyin varauksin. Koulun henkilökunta ei voi esimerkiksi antaa kurinpitovaroituksia koulun ulkopuolisella ajalla sattuneista tapauksista. Myös vapaa-ajalla sattuneet kiusaamistapaukset on kuitenkin tärkeää selvittää, sillä ne vaikuttavat olennaisesti lasten ja nuorten kouluviihtyvyyteen.

Vastuu: Kiusaamisen ilmoittamisesta koululle ovat vastuussa niin oppilaat kuin koditkin. Koulun henkilökunnan vastuulla on puuttua kiusaamiseen yhteisesti sovitun mallin mukaisesti.

Seuranta: Yksittäisen kiusaamistapausten seuranta on osa kiusaamisen selvittämisen mallia. Kiusaamistapausten selvitysten määrää ja laatua arvioi opiskeluhoollon erityistyöntekijät osana jälkihoitoa.

KIUSAAMISTAPAUSTEN JÄLKIHOITO

Kiusatulle ja kiusaajalle tarjotaan mahdollisuus jälkihoitoon, jonka toteuttavat opiskeluhuollon erityistyöntekijät. Kiusaamistapausten selvittänyt opettaja ottaa yhteyttä opiskeluhuollon erityistyöntekijään (kuraattori, koulupsykologi, psykiatrinen sairaanhoitaja) tai muuhun oppilaan verkostoyhteistyötahoon (perheneuvola, nuorisopsykiatrian poliklinikka tm.) oppilaan luvalla jälkihoidon aloittamiseksi. Jälkihoito perustuu oppilaan vapaaehtoisuuteen, mutta sitä tulee tarjota kaikille kiusaamista kokeneille ja kiusaamistekojä tekneille oppilaille. Jälkihoito voidaan toteuttaa esim. yksilökäynteinä tai vertaistukiryhmän muodossa.

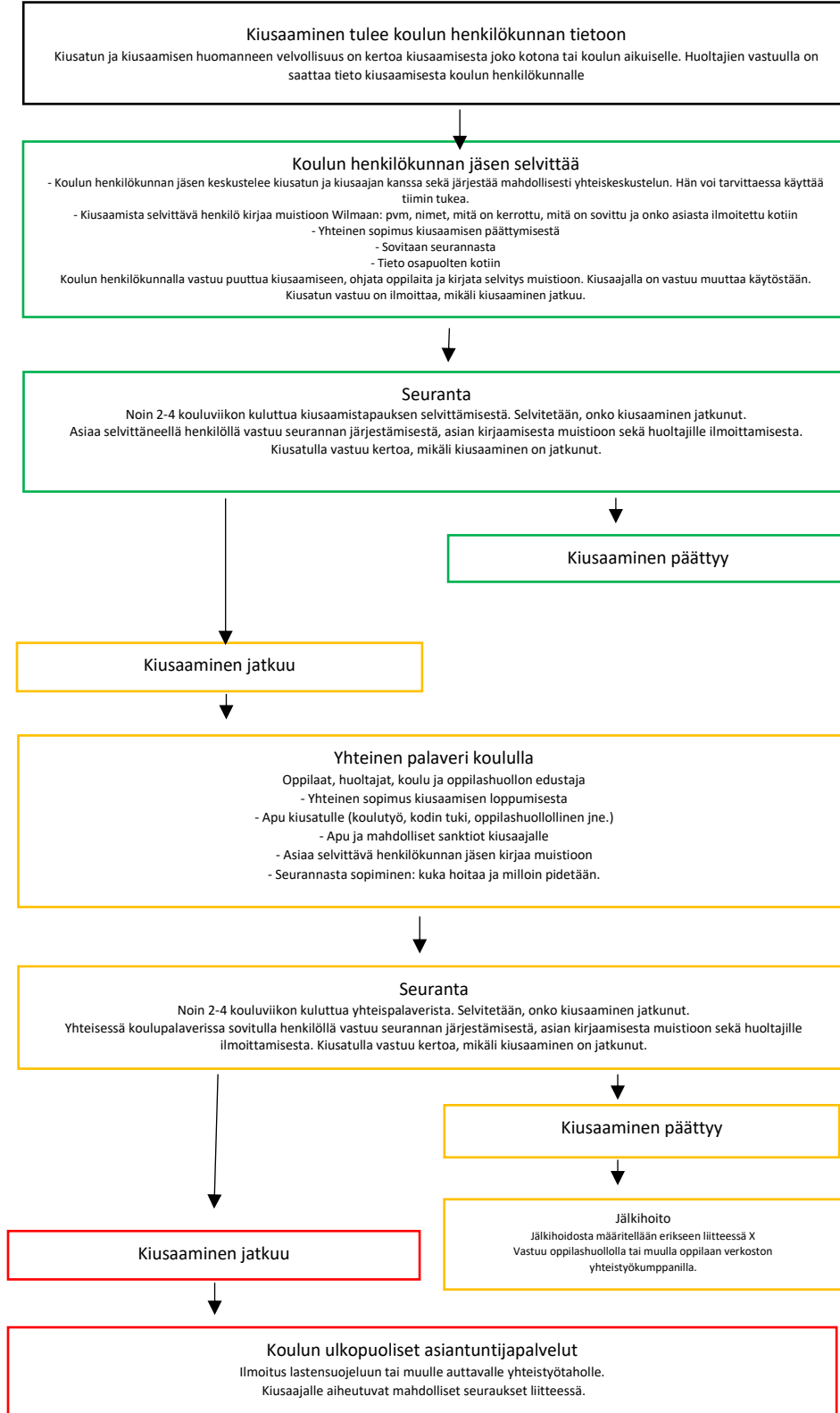
Kiusatun jälkihoidossa pyritään käsittelemään kiusaamisesta aiheutuneet tunteet. Kiusatun kanssa käydään läpi sitä, ettei mikään oikeuta kiusaamista. Kiusatulle annetaan tietoa kiusaamisen ilmiöstä ja tarvittaessa ohjataan jatkoavun piiriin. Kiusaajan kanssa käydään läpi kiusaamistilanteisiin johtaneita syitä ja tunteita sekä mietitään, miten ja miksi kiusaaja voisi muuttaa käytöstään. Kiusaajaa autetaan löytämään myönteisiä ratkaisuja ongelman selvittämiseen ristiriitatilanteissa.

Vastuu: Kiusaamista selvittäneen opettajan vastuulla on opiskeluhuollon erityistyöntekijöille tai oppilaan verkostoyhteistyötahoille ilmoittamisesta. Opiskeluhuollon erityistyöntekijöillä ja oppilaan verkostoyhteistyötahoilla on velvollisuus järjestää tarvittava jälkihoito yhdessä oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa.

Toteutumisen seuranta: Kiusaamistapausten jälkihoitotapausten määrää ja laatua arvioivat opiskeluhuollon erityistyöntekijät tai oppilaan verkostoyhteistyötahot osana omaa toimintaansa.

KIUSAAMISEN KÄSITTELY RUOVEDELLÄ: HENKILÖKUNTA

Kiusaamisella tarkoitetaan sitä, että yhdelle ja samalle oppilaalle aiheutetaan tahallaan pahaa mieltä toistuvasti. Kiusaamista voi olla esim. nimittely, pilkkaaminen, töniminen, tavaroiden ottaminen, lyöminen, syrjään jättäminen, pahan puhuminen selän takana tai ilkeiden juurujen levittäminen. Riidat ja erimielisyydet eivät ole kiusaamista, mutta myös ne selvitetään koulussa erilaisin sovittelun keinoin. Rikoslain tunnusmerkit täyttävä toiminta dokumentoidaan ja ilmoitetaan poliisille.

Kiusaamisen selvittämisen vaiheet:

Vaihe 1, käydään läpi aina kiusaamistapauksen tullessa koulun tietoon

Vaihe 2, käydään läpi mikäli kiusaaminen jatkuu selvittämisestä huolimatta

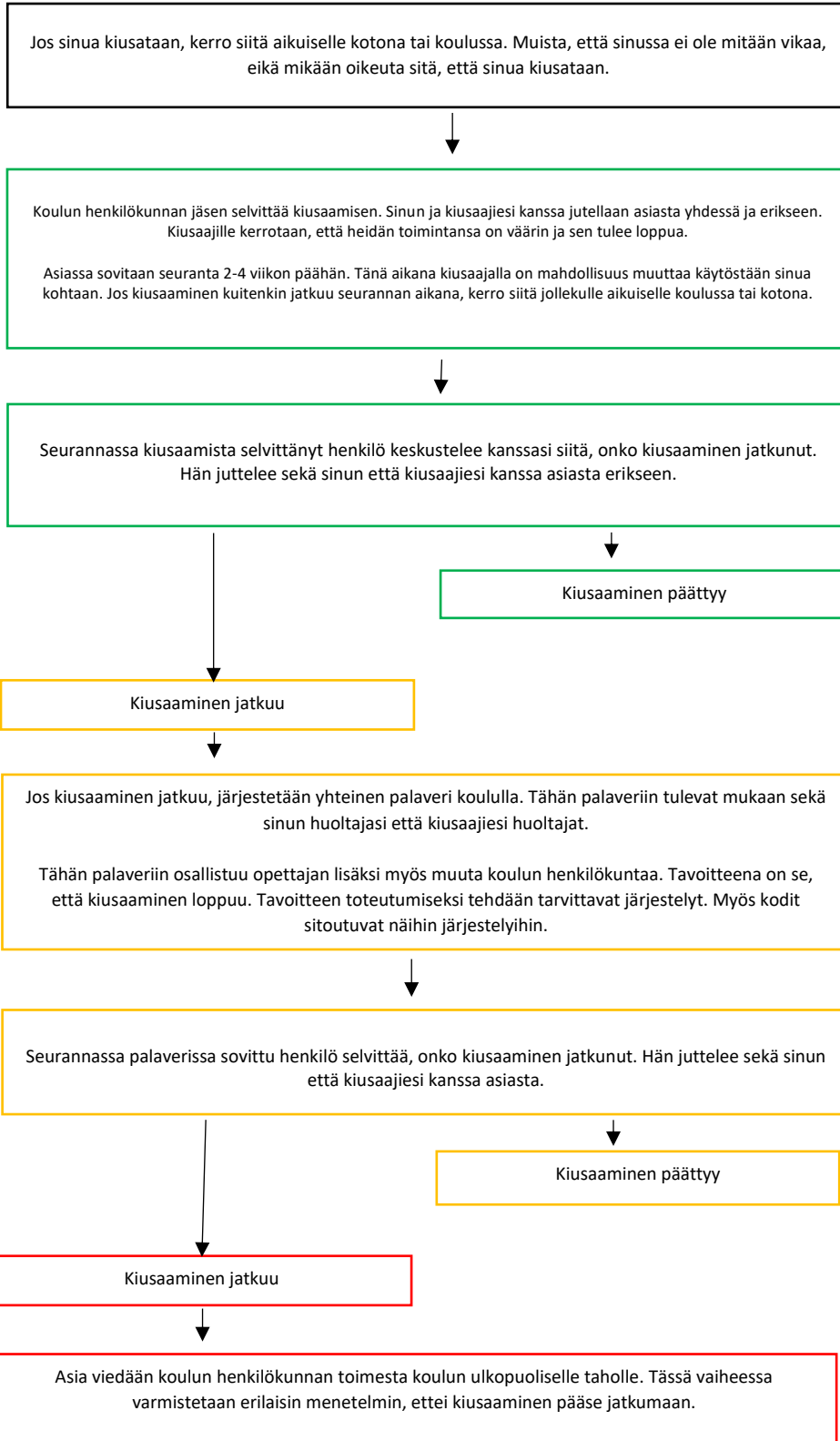

Vaihe 3, käydään läpi mikäli kahdesta tai useammasta selvittelystä huolimatta kiusaaminen jatkuu

KIUSAAMISEN KÄSITTELY RUOVEDELLÄ: OPPILAS

Kiusaamisella tarkoitetaan sitä, että yhdelle ja samalle oppilaalle aiheutetaan tahallaan pahaa mieltä toistuvasti. Kiusaamista voi olla esim. nimitely, pilkkaaminen, töniminen, tavaroiden ottaminen, lyöminen, syrjään jättäminen, pahan puhuminen selän takana tai ilkeiden juorujen levittäminen. Riidat ja erimielisyydet eivät ole kiusaamista, mutta myös ne selvitetään koulussa erilaisin sovittelun keinoin. Rikoslain tunnusmerkit täyttävä toiminta dokumentoidaan ja ilmoitetaan poliisille.

Kiusaamisen selvittämisen vaiheet:

Vaihe 1, käydään läpi aina kiusaamistapauksen tullessa koulun tietoon

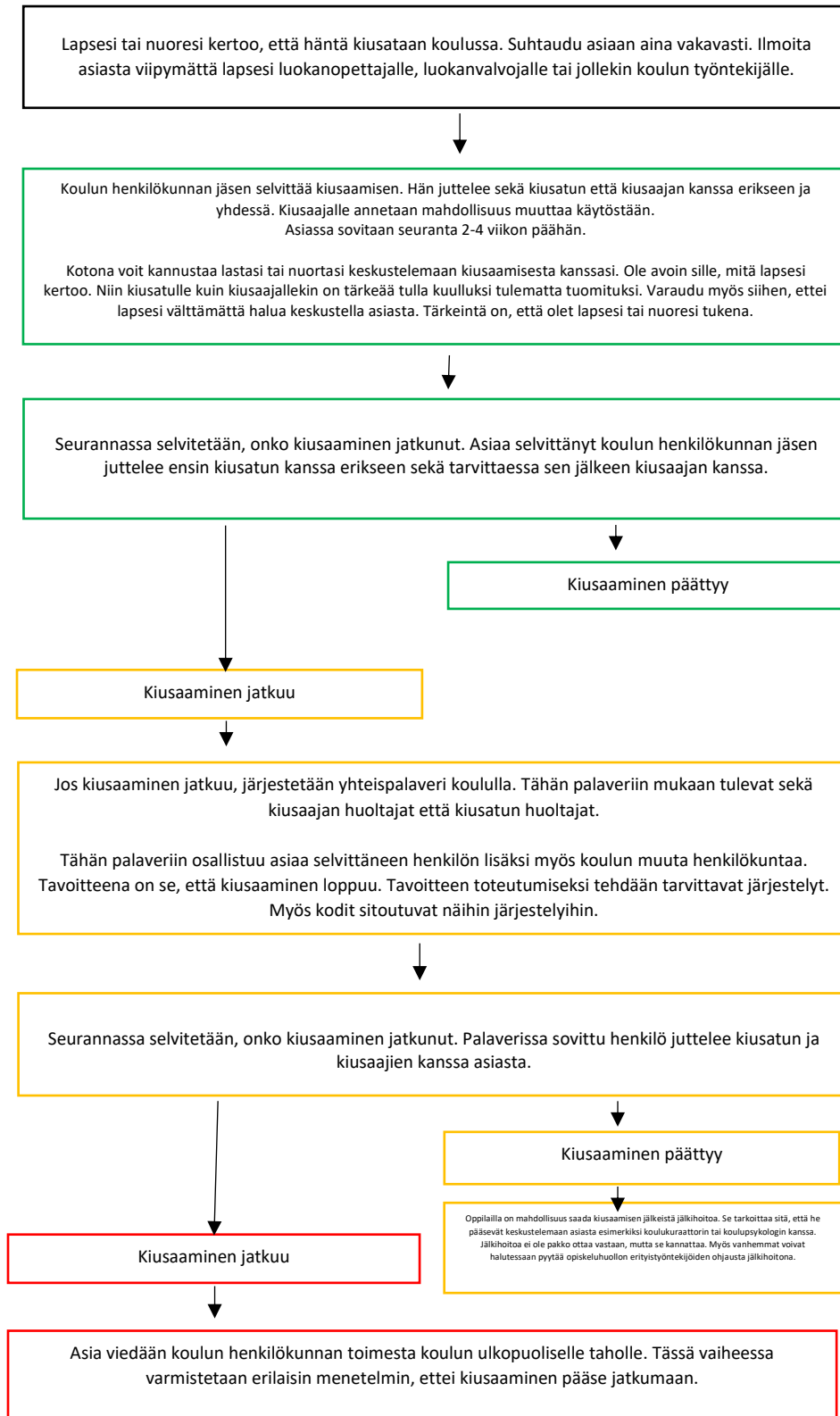
Vaihe 2, käydään läpi mikäli kiusaaminen jatkuu selvittämisestä huolimatta

Vaihe 3, käydään läpi mikäli kahdesta tai useammasta selvittelystä huolimatta kiusaaminen jatkuu

KIUSAAMISEN KÄSITTELY RUOVEDELLÄ: HUOLTAJAT

Kiusaamisella tarkoitetaan sitä, että yhdelle ja samalle oppilaalle aiheutetaan tahallaan pahaa mieltä toistuvasti. Kiusaamista voi olla esim. nimittely, pilkkaaminen, töniminen, tavaroiden ottaminen, lyöminen, syrjään jättäminen, pahan puhuminen selän takana tai ilkeiden juurujen levittäminen. Riidat ja erimielisyydet eivät ole kiusaamista, mutta myös ne selvitetään koulussa erilaisin sovittelun keinoin. Rikoslain tunnusmerkit täyttävä toiminta dokumentoidaan ja ilmoitetaan poliisille.

Kiusaamisen selvittämisen vaiheet:

Vaihe 1, käydään läpi aina kiusaamistapauksen tullessa koulun tietoon

Vaihe 2, käydään läpi mikäli kiusaaminen jatkuu selvittämisestä huolimatta

Vaihe 3, käydään läpi mikäli kahdesta tai useammasta selvittelystä huolimatta kiusaaminen jatkuu

Suunnitelma kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käytämisestä Ruoveden kouluissa

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käytämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista. Kouluilla on yhteisen suunnitelman lisäksi omat tarkemmat suunnitelmansa, joista tiedotetaan oppilaille ja huoltajille.

Suunnitelman laadinnassa on otettu ensisijaisesti huomioon lapsen etu. Kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa (perusopetuslaki 35-36 §) mainittuja keinoja ja näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatustieteiden ja erilaisia kurinpitokeinoja.

Kasvatustieteiden

Kasvatustieteiden on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatustieteiden käytetään.

Ruoveden koulujen koko opetushenkilöstö eli kaikki opettajat, rehtori ja koulunkäynninohjaajat hoitavat kasvatustieteidensä, neuvovat ja puhuttelevat tarvittaessa oppilasta. Varsinaisia kasvatustieteilijöitä, jotka kirjataan ja joihin myös huoltaja kutsutaan, käyvät ensisijaisesti oppilaan luokanopettajat ja luokanvalvojat.

Kasvatustieteiden järjestetään kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai mahdollisimman nopeasti sen ulkopuolella. Oppilaan huoltajalle ilmoitetaan kasvatustieteiden ja keskustelu järjestetään niin, että huoltajan on halutessaan mahdollista osallistua siihen.

Kasvatustieteiden yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa ja tarvittaessa selvitetään laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä keinot koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Kasvatustieteiden varten on laadittu lomake Wilmassa.

Kurinpito

Kotitehtävänsä laiminlyönyt oppilas voidaan määrätä työpäivän päätyttyä enintään tunniksi kerrallaan valvonnan alaisena suorittamaan tehtäviään. Kotitehtävien laiminlyönnit merkitään Wilmaan.

Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, tai koulun järjestämästä tilaisuudesta. Opettaja keskustelee ensin häiritsevän oppilaan kanssa, tarvittaessa myös luokanvalvoja tai rehtori. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa, kun hänet on poistettu luokkahuoneesta, muusta tilasta tai koulun tilaisuudesta.

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan taikka koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi tai opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Tätä ennen on oppilasta kuultava ja asiasta on annettava tieto huoltajalle. Oppilaalle on myös järjestettävä tarvittavaa tukea eli keskusteluapua kuraattorin tai psykologin kanssa tai kouluterveydenhuollon apua. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa, kun oppilaan opetukseen osallistuminen on evätty jäljellä olevan ja sitä seuraavan työpäivän ajaksi.

Jälki-istunnossa voidaan teettää kirjallisia tai suullisia tehtäviä, harjoituksia ja tehtäviä, joiden tulee olla kasvatusta, opetusta ja kehitystä tukevia, oikeassa suhteessa oppilaan tekoon tai laiminlyöntiin sekä ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle sopivia. Oppilas voidaan myös velvoittaa istumaan hiljaa jälki-istunnon ajan. Jälki-istuntoa ei voida järjestää siten, että oppilas joutuisi sen seurauksena jäämään pois opetussuunnitelman tai muun koulun toimintaa koskevan suunnitelman mukaisesta opetuksesta.

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä tai sääntöjä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi. Rikkeen vakavuuden/toistuvuuden mukaan hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Mikäli rikkomus on todella vakava ja/tai oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi. Jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen ovat kurinpitovälineitä. Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon, kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle ja oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Määräaikaisesta erottamisesta ja kirjallisesta varoituksesta tulee antaa päätös, ja muut perusopetuslaina 36 §:ssä tarkoitetut toimenpiteet tulee kirjata. Opetuksen järjestäjän tulee järjestää opetus, joka estää määrääjäksi erotetun oppilaan jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan. Oppilaalle ja oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on varattava tilaisuus osallistua tässä momentissa tarkoitetun opetussuunnitelmaan perustuvan henkilökohtaisen suunnitelman laatimiseen.

